

In memoriam Nederlandse jezuiten 2013

Piet Beijerbergen van Henegouwen, Hans Oudshoorn, Frits Wobbe, Johan de Wit

Piet Beijerbergen van Henegouwen

1915 - 2013

Op 14 februari stierf in het Berchmanianum de nestor van onze Nederlandse provincie op de leeftijd van 97 jaar. Onder de avondmaaltijd in de refter werd hij niet goed en een paar uur later stierf hij op zijn kamer. Piet was zijn hele leven een grote, sterke man geweest, maar de laatste jaren waren zijn benen niet meer in staat zijn grote lichaam te dragen en moest hij zich tot zijn grote ongenoegen in een rolstoel voortbewegen. Hij stond erop dit met de kracht van zijn eigen armen te doen.

Zijn apostolaat heeft zich grotendeels in Amsterdam afgespeeld. Hij was zelf Amsterdammer en ging er trots op dat zoveel Nederlandse jezuiten uit Amsterdam afkomstig zijn. Hij bleef zijn hele leven ook iets behouden van een Amsterdamse straatjongen: brutaal, zonder blad voor zijn mond, plagend, zonder aanzien des persoons en voor niets en niemand bang.

In Amsterdam werkte hij vooral op drie plaatsen:

Op het Ignatiuscollege was hij prefect van de leerlingen op school en overste van de paters. Bij zijn intrede wilde hij meer pater dan priester worden, zei hij eens in een interview met de KRO. Die wens werd als prefect vervuld. Hij boezemde ontzag in bij de leerlingen; hij kon zonder een woord te spreken een hele cour stil krijgen. Tegelijkertijd stond hij midden tussen de leerlingen als enthousiast moderator van verscheidene sportclubs. Zeker zo moeilijk was zijn taak als overste van de paters in een tijd dat de communautiteit van het Ignatiuscollege extreem gepolariseerd was met aan beide zijden paters met een veel te groot ego. Door zijn gezonde verstand hield Piet de communautiteit bij elkaar.

Piet was ook lange tijd ziekenhuispastor voor het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis. Daar bood hij zowel troost en bemoediging aan de patiënten als advies en raad aan de dokters en het verplegend personeel.

Piet heeft ook twee parochies bediend in Amsterdam: eerst de jezuitenparochie De Zaaier aan de Rozengracht en na zijn pensioen als ziekenhuispastor nog vele jaren de Verrijzenisparochie in Nieuw West. Daar was hij een echte pastoor: een zielenherder en organisator. In 2004 kwam hij naar het Berchmanianum. Aanvankelijk reed hij nog vaak in zijn autootje naar zijn oude parochie om daar te assisteren, maar stapje voor stapje werd zijn mobiliteit minder. Hij bleef ook in zijn rolstoel deelnemen aan het leven van de communautiteit in de refter en in de recreatie.

Een markant man is heengegaan uit ons midden, een man die zijn hele, lange leven heeft gewoegd voor de Wijngaard van de Heer.

Hans Oudshoorn

1925-2013

“Wat ik erg belangrijk vind is dat ik de kans mag krijgen om bewust te mogen sterven” zei Hans ooit in een interview. Hij was toen ziekenhuispastor in Tilburg, een taak die hij vervulde van 1977 tot 1988. Daarna werd hij tot 2000 pastor in het kloosterbejaardenoord Berchmanianum. In al die jaren heeft hij aan menig doodsbed gestaan en hij wist dus waarover hij sprak. De dood heeft Hans niet onvoorbereid gevonden. Hij was letterlijk aan het einde van zijn krachten; uitgeput door zijn zwakke hart en een akelige kankeroperatie voelde hij de dood naderen. Hij verlangde ernaar. Hij is bewust gestorven, heel sereen en in volle overgave.

Hans is niet alleen bewust gestorven, hij heeft ook heel bewust geleefd. Hij stond midden in de kerk en midden in de jezuïetenorde. Hij groeide op in de jezuïetenparochie van de Elandstraat in Den Haag, waar zijn vader een kledingzaak had. Na zijn studie sociale geografie – bekroond met een proefschrift over de tuinders van het Westland – en zijn priesterwijding werd hij enige jaren leraar en overste in het Stanislascollege. Al spoedig vroeg de provinciaal hem als beleidsmedewerker en coördinator van de jezuïetenwerken. Het waren de jaren na het Tweede Vaticaans Concilie, toen de kerk te maken kreeg met vele veranderingen en uittredingen. Hans stond er middenin, veranderde mee, bleef contacten houden, ook met hen die de orde verlieten en hielp anderen hun weg te vinden in de nieuwe situatie. Zijn eigen weg leidde naar Guldenberg, toen een nieuw project, geheel in de lijn van de geest van de tijd. Daar werd hij vormingswerker. Toen de orde zich zes jaar later terugtrok uit de Guldenberg werd Hans ziekenhuispastor in Tilburg.

Vanaf 1989 werkte in het Berchmanianum, het voormalige filosoficum van de jezuïeten, sinds 1967 kloosterbejaardenoord. Gedurende de vele jaren dat Hans daar werkte was zijn invloed groot en weldadig. Hij had als pastor aandacht voor de afzonderlijke mensen, maar hij had ook oog voor de institutionele kanten van het bejaardenoord. Zo heeft hij een grote bijdrage geleverd aan de goede sfeer die het Berchmanianum nog steeds kenmerkt. Zijn door lange ervaring gegroeide inzichten in de zieke en oudere mens stelde hij door zijn artikelen ook voor een breder publiek beschikbaar. Al die jaren woonde hij in een van de bijgebouwen, wat hem in staat stelde wat kippen te houden, van wie hij de productie nauwkeurig bijhield.

Hans had een nauwe band met zijn zus en zijn broer, die benedictijn was in Trinidad, maar zijn laatste jaren ook in het Berchmanianum woonde. Diens dood heeft Hans erg aangegrepen en zijn eigen gezondheid ging daarna ook snel achteruit. Het viel hem erg zwaar, ook vanwege zijn doofheid. Hij stierf met op het nachtkastje naast zijn bed de tekst van het gebed dat hij dagelijks bad: *Neem Heer en aanvaard alles wat ik heb. Gij hebt het mij gegeven, aan U, Heer, geef ik het terug.*

Frits Wobbe

1936 – 2013

Frits werd op 1 juni 1936 in Heerlen geboren in een gezin met uiteindelijk 5 meisjes en 3 jongens. Als intern op het Canisiuscollege te Nijmegen behaalde in 8 jaar het eindexamen Gymnasium A. Door het toneel bij pater van Meer werd het fundament gelegd voor zijn latere regisseur-schap.

Hij trad op 7 september 1956 in Grave in de jezuïetenorde. Na 2 jaar noviciaat en 1 jaar junioraat studeerde hij 3 jaar filosofie bij de Waalse jezuïeten in Leuven. Daarna was hij 2 jaar surveillant op het Ignatiuscollege in Amsterdam en 1 jaar op het Canisiuscollege in Nijmegen. Daarna volgden 4 jaar theologie, eerst in Maastricht en daarna in Amsterdam. Hij werd op 16 mei 1970 in Amsterdam tot priester gewijd. Inmiddels studeerde hij Sociale Pedagogiek te Utrecht, bekroond met het doctoraalexamen in 1974.

Vanaf toen was hij 29 jaar werkzaam als docent maatschappijleer en godsdienst, schoolpastor en toneelregisseur aan het Stanislascollege in Delft. Daarbij was hij tevens parochie-assistent, lange tijd hoofdredacteur van Cardoner en tien jaar overste van de gemeenschap. In de zomer begeleidde hij retraites en gaf ook daarbuiten geestelijke begeleiding aan mensen.

In 2003 werd hij overste van het kloosterbejaardenoord Berchmanianum in Nijmegen tot in 2009, toen zich de eerste verschijnselen van zijn ziekte vertoonden. Hij keerde terug naar Delft. Door een reeks van TIA-s en kleine hersenbloedingen werd zijn fysieke en geestelijke gezondheid verder ondermijnd. Hij werd in zijn laatste levensjaar verpleegd in het Berchmanianum, waar hij op 23 juli 2013 is gestorven.

Frits speelde bij familiefeestjes graag de clown. Hij zag zichzelf als een combinatie van zwaarmoedigheid en artistieke speelsheid. De zwaarte droeg hij door een intens gebedsleven en een diepe band met Christus. Daarmee gaf hij ook zorg aan enkele mensen die onder lichamelijke en psychische handicaps leden. Zijn speelsheid kwam tot uiting bij het toneel, het zingen in school- en vakantiekoor, in zijn liefde voor muziek, ballet, film, schilderkunst en fotografie, in de omgang met kinderen, in zijn gevoel voor humor en zijn lach. Hij nam vrienden en leerlingen mee op bergvakanties met avontuurlijke tochten waaraan een bad onder een ijsskoude waterval niet mocht ontbreken.

Het hoogtepunt van zijn toneelregie was 'Het rijk achter de glazen berg', gebaseerd op het dagboek van Janus Kortsjak, Pools pedagoog, die tijdens de tweede wereldoorlog binnen het getto van Warschau een weeshuis voor Joodse kinderen leidde. Frits liet zijn leerlingen zelf de hoofdstukjes uit het dagboek tot speelse scènes bewerken. Uiteindelijk komen de nazi's de kinderen weghalen; ze verdwijnen in een donker gat. Boven het toneel lichten duizenden sterretjes op en klinken woorden, die Frits niet zonder tranen kon horen: 'Ik zou willen dat ik een van die kleine sterretjes was'.

Frits speelde ook Romeo en Julia juist toen in Bosnië de oorlog woedde. Hij sprak zijn leerlingen vooraf toe: 'Jullie weten dat er niet ver hier vandaan een oorlog woedt. Jullie gaan een stuk over de liefde spelen. Jullie moeten door je spel de mensen de hoop geven dat de liefde sterker is dan het kwaad.'

In de overweging bij zijn 25jarig priesterfeest zei hij: 'De voornaamste keuzes die je in je leven maakt, gaan over het gevoel waarmee je in het leven wil staan'. In 2003 paste hij dat zelf toe door in gehoorzaamheid zijn benoeming tot overste van het Berchmanianum te aanvaarden. Daarbij citeerde hij het evangelie dat we voor zijn uitvaart hebben gebruikt: 'Heb je me lief? . . . Later zal men je binden en naar een plaats brengen die je niet wilt (Joh.21, 15-18). Toen hij ziek werd, zei hij dat hij niet van plan was zichzelf te beklagen. Zo bad hij bij de offerande van de H.Mis: 'Neem Heer en aanvaard. . . , uw liefde is mij genoeg'. Naarmate hij meer gehandicapt raakte, kreeg Frits het ook steeds moeilijker, maar hij behield zijn geloof. De H. Mis was het hoogtepunt van zijn dag en als hij in bittere nood om hulp riep, kon alleen het gebed, zoals psalm 23, hem geruststellen.

Bij de uitvaart werden twee gedichten van hem voorgedragen uit een bundeltje dat hij als zijn geestelijk testament zag, *'uiting van diepste verlangens en uitzien naar 'de dag'*. Het slot van de overweging sloot daarbij aan. 'Dag Frits, het is volbracht. Jouw dag is aangebroken. Dank je wel voor wie je was en voor wat je ons gegeven hebt. Moge je nu verenigd zijn met Hem die je kent bij je naam en die van je houdt.'

Johan de Wit

1928-2013

Met een voltooide studie geneeskunde trad Johan in 1955 als een volwassen man in de Sociëteit van Jezus. Zijn leven was niet over rozen gegaan. Hij werd geboren in Nederlands Indië, waar zijn vader onderwijzer was. Toen de Japanners binnenvielen betekende dit voor de jonge Johan het interneringskamp. Na de oorlog keerde het gezin terug naar Nederland. Over zijn ervaringen in het kamp schreef hij later een boekje voor zijn zus Augusta, met tekeningen van zijn eigen hand.

Later werd hij in de Libanon opnieuw met oorlog geconfronteerd. Want in 1959 vertrok hij naar de missie van het Nabije Oosten. Daar studeerde hij Arabisch en theologie. Om zich voor te bereiden op zijn docentschap aan de jezuïeten-universiteit Saint Joseph in Beyrouth specialiseerde hij zich in histologie en pathologische anatomie. Van 1972 tot 1975 was hij de directeur van het laboratorium in Beyrouth, maar de burgeroorlog maakte daar een einde aan. Zijn laboratorium werd in puin geschoten en de elektronenmicroscop, die zijn trots was, werd gestolen; later bleek hij in Irak terecht te zijn gekomen. Voor Johan begon nu een zwervend leven, grotendeels in Afrika, waar hij aan universiteiten in Ethiopië, Kenya en Tanzania doceerde. Pas in 1993 keerde hij terug naar zijn universiteit in Beyrouth. Daar was hij het liefste, al waren zijn verhalen over Afrika het leukst en spannendst. In 2010 kwam hij ziek terug naar Nederland.

Johan was er als een echt jezuïet van overtuigd dat hij met zijn profane werk in de universitaire wereld dienstbaar was voor het Koninkrijk Gods. In 1982 schreef hij over zijn werk in Ethiopië: *Het lijkt me dat de missie nog altijd de meest effectieve vorm van ontwikkelingswerk verricht, omdat ze niet alleen diensten en goederen aanbiedt, maar bovendien ook daadwerkelijk in contact treedt met de mentaliteit. Een eerste echt contact met het christendom is altijd een bevrijding uit een verlamdend netwerk van vrees.* Om die boodschap te verkondigen was hij bereid om de hele wereld af te reizen en zich als arts en priester dienstbaar te maken.

Johan bezag de wereld met humor. Hij was zeer geestig en keek je ondeugend aan als hij zijn grapjes vertelde. Hij kon zeer smakelijk schrijven over zijn belevenissen als patholoog-anatoom in den vreemde. Op zijn begrafenis werden door familie en vrienden vele leuke anekdotes over hem verteld.

Het einde van zijn leven was zwaar. Als dokter wist hij welke slopende ziekte hij onder de leden had, maar dat maakte het er niet gemakkelijker op. Nu is de globetrotter voor de Heer aangekomen in het hemels vaderland. Moge hij rusten in vrede.